

“Զույել” կիսամնեայ խմորատիպ թերթ. սկսած 1908 նոյ. 1. վան: 2ենք ստացած:

“Ծովունք. Կիսամնեայ խմորատիպ թերթ սկսած 1908 նոյ. 15 գաւաշ (Ան): Օրդան կուտառական ժմութեան: Ցայժմ լցոյ տեսած է 3 թիւ: Թերթն կը շարունակուի տակաւին, զոր նոյնպէս չենք ստացած:

“Կոյժ. Ամսագիր խմորատիպ սկսած 1907ին վերները վանի մէջ: Ըստ ամենը 2 թիւ լցոյ տեսած է: 2ենք ստացած:

“Կոյժեր, լցոյ կը տեսած Ռուսովոյ, առաջ միայն ծանօթ մեզ:

“Լոյթուուր, Երգ/Ժաբանական խմորատիպ թերթ, սկսած 1907 Հոկ. Վան. 1 թիւ միայն լցոյ տեսած եւ դադրած է:

“Կիլու, Շաբաթերթ խմորատիպ, սկսած 1908 Հոկ. Կ.Պոլիս: Օրդան շափառոր ազատականաց: Ստացած ենք թ. 1—5: Կ'երեւայ թէ արդեն իսկ դադրած է:

“Կոնչուն, Ամսագիր խմորատիպ սկսած 1907 նոյ. 1ին վան: Ընդ ամենը 2 թիւ հրատակուած է: Հնչակեաց օրդանն է թերթն: 2ենք ստացած:

“Կոռուուր, Երգիծաբանական խմորատիպ թերթ սկսած 1908 դեկ. Գաւաշ (Ան): Ցայժմ լցոյ տեսած է 2 թիւ միայն: Դաշնականական թերթ մըն է, զոր չենք ստացած:

“Կոյժ, Աշակերտական կիսամնեայ խմորատիպ թերթ, սկսած 1908 Աղթամար: Ըստ ամենը 5 թիւ հրատարակուած է: 2ենք ստացած:

“Հոյշեաց. Կիսամնեայ խմորատիպ թերթ. սկսած 1907 Յունուար 1 վան. դադրած 1908 Ապրիլ 15: Ըստ ամենը 29 թիւ լցոյ տեսած է: Դաշնակցական: 2ենք ստացած:

“Հոյշեակէտ Քնոր, Շաբաթաթերթ պատկերարդ, սկսած 1908 Օգոստ. 14 Կ Պոլիս: Խմբ. Տնօրին՝ Տիգրան Ալբրեթեան: Ազգային գրական թերթ մըն է, որ կը շարունակուի տակաւի:

“Միհու, Շաբաթաթերթ զաւեշտական սկսած 1908 դեկ. 20 Իզմիր: Արտօնատէր՝ Կ. Թատրիկեան: Թերթն կը շարունակուի տակաւի:

“Մէրու, Օրաթերթ, սկսած 1908 դեկ. 11 եւ 1 թիւ լցոյ տեսնելին ետքը դադրած է առ այժմ: Խմբ. Հրատաւական:

“Նշուր-է, սկսած է 1908 Եգիպտոս: 2ենք ստացած:

“Ծիւռ, Շաբաթաթերթ, սկսած 1908 Օգոստոս, Բագու, եւ ոչ թէ Թիֆլիս ինչպէս դրած էինք Յունուար թուին մէջ: Խմբ. Հրատաւական: Թերթն կը շարունակուի տակաւին, զոր նոյնպէս չենք ստացած:

“Պուրուշուն, Թուուցիկ թերթը սկսած 1908 դեկ. 9 Պարտիզակի մէջ՝ մերթ ընդ մերթ, հրատարակուիլ, որուն 1 թիւ միայն ստացած ենք: Խմորատիպ:

“Վուուն Ամսագիր խմորատիպ սկսած 1907 Յուլիս 8 (Ան): Հազիւ 1 թիւ լցոյ տեսած եւ դադրած է դաշնակցական թերթն, զոր չենք ստացած:

“Տիէրէն, Ամսագիր խմորատիպ սկսած 1907 դեկ. 9 Խմորատիպ լցոյ տեսնել Շատախի մէջ: Առժամանակիայ դադրութեալ ետքը՝ 1908 Մայմանակրութեան հրատարակուելովը վերստին սկսած հրատարակուիլ:

“Ֆրան-Ֆրան, Շաբաթաթերթ զաւեշտական իրր շարունակութիւն Զիեկ-զակի սկսած 1908 դեկ. 13: Թերթն կը շարունակուի տակաւին: Արտօնատէր՝ Վահան Փափազեան: Ի վերջո չենք կրնար շիշել նաև: La Patrie թերթը, որ սկսած 1908 նոյ. 4 հրատարակուիլ Կ.Պոլիս, գաղղիերէն լիցուաւ, որուն հրատարակիչները հայ են: Խմբ. Հրատ. Յովհաննես Մինասեան: Կը մաղթենք յաջողութիւն մէր Ցարդոյ Հրատարակիչներուն իրնց օգտակար ձեռնարկին մէջ:

Հ. Պ. Փ.

4. ԱՐԵՆԱՒՆ ՅՈՒՐԵՑՈՅՑ. ԽԵՌՈՒՆ, 1909.

Կ. ՊՈԼԻՍ

Մեղմաշամ թէոդիկի Ամենան Տարբացը՝ Աշուն Հոյշեան գուցիքի Համանակութալը՝ պատուելով իր հեղինակը, գոհացընելով իր ընթերցողները կը գտէ իր գ. Տարեցընան ալ: Ավիւ Թուղթ, մաքուր տպագրութիւն, Հայ գրականութեան այժմեան գործիչներուն մասը կազմող անձնաւորութեանց (որոնց մէջ ունակը ըստ ինքեան աթոռ ունենալու չեին) ընդհանրագույն յաջողած պատկերներու շքեղ ցալերւ մը, նիւթերու առաւութիւն եւ պէսպիսութիւն, օգտակարը մացած գեղեցին հետ — ահա ամենայատուկ առաւելութիւնները նոյն ճոխ Տարեցոյնին, որուն իրբեւ րնարան “Ըստ ամենեսին ամենայն եղեւ խոսքը շատ իրաւամբ կրնայ

պատշաճի անոր համար գլխաւորաբար, որ մինչ մեկ կողմանէ ժողովրդական տարրը կրթելու համար գիտէ ըլլալ ժողովրդական եւ կրթական, միւս կողմանէ գրական համայնքը գոյացրնելու համար չի դանդարձր մտնել գրական սահմանը. սոյն սահմանը գեղեցկապէս զարգարող յօդուածներէն մասնաւորապէս Ա. Ալպօյանէնի “Կ.Պոլսաց պատրիարքութիւնն ու Պոռտուպի, Խորինէնի եւ Ռուսութիւնի Առաջնորդութիւնները” (209—214) պատմական յօդուածն և Աւգուրիի եւ առաջնորդութիւնն թէ Եռակրմանց, ին (226—228), Կորպարի “Բառապնական ին” (251—2) եւ Հեղինակին “Ծծմօր, ին” (340) կը հրաւիրենք յարդանք գրական աշխարհի մտադրութիւնը: Բառագրագիրը մեծ գոյսուականութեամբ կրնայ գործածել 268, 286, 322 էլեմոն գրաւուշ Հայ-Փառան. Երաժշտական, բուսական եւ որիկերան, բառերու սիրուն հաւաքցչը: «Հոս վերջակէտի Թումբը կրայինք գնել տողերուս հոսանքին, եթէ Յ. Պարոնեանի “Սպանեցէք ադեղ գործերը, եւ վասահ եղէք որ պիտի գեղեցկանան անձը, խօսը մաքերիս ինկան շըլլըր: Կը զարմանանք, քննաժառութեան ցայժմ անհակուակելի պատցցյաներով հաստատած իրողութիւններն անտեսած ինչպէս կրնայ յարդ. Հեղինակը «Հայ Մատենագրութիւն տիտղոսը կրող» (325—327) ժամանակագրական ցանկին մեջ Լուսաւորչին Յանիկողուում նուու վերագրել. Մաշտոցին՝ Մշշոյ իբր եւ ուղիւն ինչ, կամ ինչպէս Ուղիւպ քուրմ Հանուց՝ ոգային անձնաւորութեան մարմին զգեցնել, Զենոն Գևակը շրբորդ դարու մեջ զենեղել եւ Մովսէս Խորենացին՝ Կորեան ժամանակից դասել, ցանկալի է որ “Պատշաճից պիհաց” (339) մեջ յառաջադիմած ատեն, չմոցուի յառաջադիմութիւնը նաեւ ազգային գրականութեան մեջ... 1910 տարւան “Ամենուն Տարեցցցին կը մալթենք աւելի փայլուն յաջողութիւն»:

Վ. Ա. Պ. Ա.

5. ԺԱՄՄԱԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆՆ ԼԱՑԻՆԵՐԻՆ ԹԱՐԳ-ՄԱՍԱՌԵՆ

Վենետիկեան թեժ. Հարք առթիւ Սրբ. Քահանայապետի Պիոռ Ֆ. 50ամայ Յօրելինի նուիրած են Նորին Սրբութեան Հայ ժաման. կարգութեան լատիներէն թարգմանութիւնն՝ *Breviarium Armenium sive dispositio communium Armeniacae Ecclesiae precum a sanctis*

Isaaco Patriarcha, Mesrobo Doctore, Kiudio: atque a Ioanne Mantagunensi habita nunc primum in latiūm linguam translatum. Venetiis, a. D. MCMVII⁴, կատարուած ի ձեւն գեր. Հ. Յ. Աւգերեանի Ազնուագոյն նուեր մը ազնուական Յիշատակի առթիւ:

Թարգմանութիւնն եղած է շատ յաջող եւ, ինչպէս կը պահանջուեր, ըստ կարի բառացի. մայն Սաղմոններն պատշաճ տեսնուած են լատ. Vulgataի համաձայն զրուիլ: Թարգմանութիւնն կը ներկայացընէ պարզապէս ժամակարգութիւնն հանդերձ երգերով, ի բաց գուած են հետեւաբար Հարականք, որոնք ի հնուց նախի բաժին մը նկատուած են: Աւգի կը զարնէ մայն ներկայ հրատարակութեան որ եւ իցէ յառաջարանէ կամ ծանօթութենէն մերից թիւնը. որ սակայն, ինչպէս համաձ է ծանօւցանել մեջ Մեծ. Թարգմանիչն, կամա եղած է, նկատեանի զայս “ի պէտս բարեպաշտաց, առ առենք ժամագիրք մը, քննական ի մտոյց, առանձինն ի լոյս հանելու նպատական. որուարդ եւ յաջողագոյն հրատարակութիւնն կը մալթենք ի պրտէ:

Հ. Ն. Ա.

1. Բաղադրի եր դասական հայերէնի յատուկ առանց առառաջարձութիւնն դասական իրու մէջ, որիւ է լուսնէրէնն, ըստ հոյն առենք եղած է (Հման. Ար-Տեր, ք. 9 և այլն):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ – ծրաման Հեղինակի Կ.Պոլսացոյ Պատմութիւն Ստամազոյ. 97: – Կիրովն կաթոլիկոս Վարդան:

ՄԱՏԾՆԱԳՐԱԿԱՆ – Միթթար Գօշշ Դատաստանագրաց նւ Հայոց իր բաղարացիական իրաւուցք. 109:

– Գր. Մագամութիւն գրուածոց նոր նարարածոյ մը Առանձնան Հարք մասնակարանի մէջ. 109:

ԱՅԳԻՇԱԿԱՆ – Սասմանց սուն. 111:

ԹԱՐԳԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ – Թիմամայ Կարասեն էք. Դօնանան. 118:

ԼԵԶՈՒԱՐԱՆԱԿԱՆ – Անսայ գաւառաբարպար. 120:

ԱՅԼԻՆԱՅԻՔ – 1. Սասուն ամսաթերթ. 124: –

2. Վարազայ Նարեկան Վարժառանը. 125: –

3. Քանին մը Խոսք եւս 1907 եւ 1908 լոյս տեսած նայելէ թիւթերուն կրա 126: – 4. Թէոդրիկ, Ամենուն տարեցոյց. 127: – 5. Ժամանազուութիւնն լատիներէն թարգմանուած. 128:

ՀԱՏԱՄԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՑՈՒ ԽՄՐԱՑԻՒ

Հ. Ա. Պ. Ա. Պ. Ա.